



v.u.: Jan Goossens, Hannekensboslaan 8, 3090 Overijse.

vzw VLAAMS KOMITEE DRUIVENSTREEK

Sociaal-culturele vereniging uit de Druivenstreek

Bankrek. vzw VKD : BE41 4342 6165 8110 - KREDBEBB



PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

P 306656

NIEUWSBRIEF

Maart 2019

*Soevereiniteit zonder gezag is als
maagdelijkheid zonder deugd.*

Lord Altrincham



De Vlaamse deelstaat bestaat bijna 25 jaar.

In mei van dit jaar zullen we voor de zesde keer voor Vlaanderen 124 volkvertegenwoordigers kiezen, die op hun beurt de Vlaamse regering zullen samenstellen, acht ministers en een minister-president kiezen. Zij zullen dan voor de volgende 5 jaar het Vlaamse beleid uitstippelen.

CARLES PUIGDEMONT: 'ALLES LIJKT ONMOGELIJK TOT HET GEBEURT'



Carles Puigdemont, de president van de Catalaanse Generalitat in ballingschap, was halfweg december vorig jaar te gast bij het zakennetwerk Pro Flandria. In zijn inleiding gaf hij er zijn perspectief op de onafhankelijkheidsstrijd in Catalonië. Vele aanwezigen konden hun oren niet geloven bij de verhalen over de 'rechtstaat Spanje'.

Nu het proces tegen de Catalaanse gevangenen vandaag is begonnen, biedt Puigdemont de noodzakelijke context.

Puigdemont besprak eerst de Catalaanse strijd voor zelfstandigheid, waarna hij geïnterviewd werd door Karl Drabbe, die de Catalaanse zaak al sinds 1994 volgt. Puigdemont is een verstandige politicus, hij spreekt ondertussen enkele woorden Nederlands om bij het begin van zijn toespraak de zaal in te nemen. Vlamingen zijn daar gevoelig voor, dat weet hij ongetwijfeld al — hij verblijft ondertussen al meer dan een jaar in België.

Voor de organisatie van het referendum lieten de Catalanen zich inspireren door de Schotten. 'Maar Spanje is Groot-Brittannië niet' liet Puigdemont daarop volgen. Nochtans menen zij het recht aan hun kant te hebben. 'Het recht op zelfbeschikking van de volkeren zoals dat door de VN is afgekondigd, geldt niet enkel voor de dekolonisering, maar ook voor naties die meer autonomie willen'.

De Spaanse reactie op het referendum bestond uit intimidatie, geweld en gevangenis. 'Wij dachten dat mensenrechtenschendingen door Spanje niet zouden kunnen, we waren fout. Verkozen politici zitten in de cel, anderen zijn in ballingschap, leerkrachten worden vervolgd omdat ze in de klas over het referendum les gaven... We zijn behandeld als terroristen. Spanje is niet op zoek naar gerechtigheid, maar op wraak.

Ondanks alles blijft Puigdemont trots op de weg die de Catalanen hebben afgelegd. 'Er kwamen op ons referendum op 1 oktober 2017 procentueel meer mensen stemmen dan op het brexitreferendum. Voorafgaand hebben we in Catalonië de grootste demonstraties gezien in Europa sinds de val van de Berlijnse Muur. Telkens betoogden meer dan één miljoen Catalanen in de straten van Barcelona. De organisatoren van die vreedzame betogingen, de twee Jordi's, zitten in de cel op beschuldiging van opruiing en verraad. Ze riskeren tot 25 jaar cel. Puigdemont is ervan overtuigd dat dit in geen enkel land in Europa mogelijk is, wel in Spanje. Begin december gingen er zelfs vier politieke gevangenen in hongerstaking als reactie tegen de schending van hun rechten.

Is er een uitweg uit die crisis? Catalaanse onafhankelijkheid is een logisch gevolg van de democratisering in de EU. Daardoor kan Catalonië economisch zijn plaats in de EU innemen. Puigdemont vergelijkt Catalonië met andere landen in de EU. 'Kleine landen, dezelfde grootte als Catalonië, zijn bij de rijkste landen van de wereld. Omdat een klein land toch de toegang heeft tot een grote markt.'

De Catalaanse president prijst zijn land graag aan door de economische cijfers te presenteren. 'Catalonië staat in 2018-2019 bovenaan de lijst met landen waar het best is om te investeren in Zuid-Europa. De Catalaanse economie groeit jaar na jaar, met een groei boven het gemiddelde in de EU-zone. 25% van de Spaanse economie wordt in Catalonië gerealiseerd. Een op vier toeristen die naar Spanje komt, passeert in Barcelona. En die cijfers blijven, ondanks de verstikkende politieke context vandaag. De negatieve prognoses na het referendum van 1 oktober bleken vals.

Puigdemont relateert de berichten over bedrijven die wegtrekken uit Barcelona en Catalonië. 'Er kwam een wet die grote bedrijven heeft aangezet om hun hoofdzetel te verplaatsen. Een beperkt aantal bedrijven deed dat, 18,5% van de bedrijven in Spanje is en blijft in Catalonië gevestigd. Ondertussen zijn er ook nieuwe investeringen van grote bedrijven — Siemens, DHL, Facebook — die ervoor kiezen om hun Zuid-Europese hub in Catalonië te vestigen.'

Zijn inleiding eindigde Puigdemont met een citaat van Nelson Mandela: 'Alles lijkt onmogelijk tot het gebeurt.'

Het interview met Karl Drabbe.

In het interview (in het Engels) wou Karl Drabbe graag weten hoe de Catalaanse beweging een massabeweging geworden is. Puigdemont nam het publiek even mee terug in de tijd. Catalaanse onafhankelijkheid overtuigde begin deze eeuw zo'n 18% van de bevolking. In 2010 waren er 14 op 135 Catalaanse parlementsleden uit een partij die de onafhankelijkheid van Catalonië wilden. In 2014 waren dat er 72. Dat kwam na een heel proces waarin Catalonië met de centrale Spaanse regering en parlement een aanpassing, meer autonomie, aan hun 'estatut' hadden onderhandeld. Catalonië kreeg zo een gelijkaardige vorm van fiscale autonomie zoals Baskenland die al heeft. Catalonië zou zelf belastingen innen en doorstorten aan Spanje.

Iedereen had die aanpassing goedgekeurd en in een referendum in 2006 had 85% van de Catalanen dat nieuwe 'statuut' goedgekeurd. Maar een Spaanse staatsnationalistische minderheid heeft dat aangevochten. De rechter heeft hen gelijk gegeven en toen hebben veel Catalanen zich gerealiseerd dat dit het einde was van meer autonomie van Catalonië in Spanje. Na het terugschroeven van het 'Estatut' kwam de eerste grote massabetoging, die vroeg om 'respect'. Onder de regering van de Partido Popular (PP) bleef elk gesprek, elke dialoog onmogelijk.

In 2010 kwam er een «niet bindende volksraadpleging», een referendum was verboden door Spanje, over onafhankelijkheid. De president die dit liet organiseren, Artur Mas, werd afgezet en kreeg 5 miljoen euro boete.

Spanje heeft geen toekomstproject

«Je mag in Spanje de schaduw van Franco niet onderschatten» ging Puigdemont verder. «Het graf van Franco is nog altijd een nationaal monument dat onderhouden wordt door de staat». Ook de overgang naar de democratie na de dood van Franco wordt door Puigdemont in vraag gesteld. «De rechters, aangesteld door Franco, bleven gewoon aan. Het leger was pro Franco en moest toezien op de overgang. Veel resten van de Francodictatuur bleven. Na 40 jaar wordt duidelijk dat er geen democratische omwenteling kwam. Dat verklaart een deel van de problemen in Catalonië vandaag».

Ook de nieuwe grondwet die er met de democratie kwam is niet zonder ambiguïteit. In artikel 2 staat er dat Spanje één natie is, maar wat verder staat ook dat Spanje bestaat uit regio's en nationaliteiten. Maar de kern van het probleem is volgens Puigdemont dat Spanje geen project heeft voor de toekomst, niet voor Spanje en zeker niet voor Catalonië. «Wij willen praten over het statuut van Catalonië, maar volgens de Spaanse overheid moet er dan een akkoord zijn met alle zeventien regio's in Spanje. Dat is absurd».

Fouten

Karl Drabbe keerde nog eens terug naar de dagen na het referendum met de vraag of de Catalaanse regering zich niet beter aan haar plannen had gehouden; de onafhankelijkheid uitroepen kort na het referendum en niet wachten tot 10 oktober. Puigdemont volgt hem daarin. «Dat was fout. We hadden toen contact met de Spaanse regering. We kregen de boodschap om de kanalen open te houden om politiek te onderhandelen, om de dialoog open te houden. Die boodschap kwam van de Spaanse regering, maar ook van ambassadeurs van EU-landen. Als president van Catalonië heb ik er toen voor gekozen de dialoog open te houden. Maar het bleken Spaanse leugens. In plaats van dialoog werden de Jordi's opgepakt en werd artikel 155 van de Grondwet geactiveerd, wat een staatsgreep van Spanje op Catalonië was. Ze hebben bewust tegen ons gelogen om het momentum te breken». Maar hoe moet het dan verder? Er komt nooit meer een tweede kans voor Spanje. We kunnen ze niet meer vertrouwen. Enkel internationale onderhandelingen zijn voor ons nog een optie.

Politieke gevangenen

Ondertussen is de situatie in Catalonië nog altijd gespannen.

15% van de verkozen Catalaanse politici zit in de gevangenis of heeft elders asiel. Spanje blokkeert moedwillig de mogelijkheid om naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg te gaan door het beroep tegen de voorhechtenis van de Catalaanse gevangenen niet te behandelen. Normaal moet dat beroep maximaal 30 dagen na het aantekenen van het beroep uitgesproken worden. Ondertussen is er meer dan een jaar voorbij. En niemand in Europa kraait naar deze juridische schande. Ondertussen is het al te laat. Het proces is ondertussen begonnen en dan is een beroep tegen de voorhechtenis zonder voorwerp. Alweer heeft Spanje zijn slag thuisgehaald, alweer heeft er geen haan naar gekraaid.

Toekomst

Ligt de oplossing bij de EU? Karl Drabbe verwees naar Puigdemonts recente boek *De Catalaanse Crisis*, waar hij erg veel hoop legt bij een Europese oplossing. Puigdemont: «De EU heeft gefaald om dit interne probleem in de unie op te lossen. Ik kan haar zwijgen niet aanvaarden bij de schendingen van fundamentele rechten». Puigdemont is duidelijk ontgoocheld in de EU. «Dit is een Europa van naties, niet van burgers. De EU faalt. En in het Europees Parlement is de Europese Volkspartij, waarvan de Partido Popular deel uitmaakt te sterk. Ook dat is één van de problemen van de EU». Was de Catalaanse beweging dan niet heel pro-Europees? Puigdemont is nog altijd pro Europa. Maar hij ziet de EU als een confederatie, gebaseerd op de diversiteit. Europa is geen natiestaat zoals in de 19e eeuw de natiestaten ontstonden.

Democratie 2.0

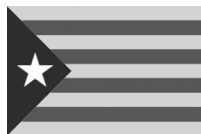
Ondertussen heeft de Catalaanse overheid geïnvesteerd in een «app» die meer directe democratie moet mogelijk maken. Het is een tool die het makkelijk moet maken om het publiek zich te laten uitspreken in een vorm van permanente, directe democratie. «De stembus van vandaag zit in onze zak; het is een smartphone.» Volgens Puigdemont zagen we een revolutie in het bankieren, media en zoveel meer, waarom zou er dan geen mobiele revolutie kunnen in de politiek? Maar hij waarschuwt wel, het is een tool, het is geen oplossing.

Banneling

En hoe gaat dat leven als banneling, wou Drabbe tot slot weten. Puigdemont wil het niet dramatiseren. 'Er zijn veel gezinnen met een ouder die in het buitenland werkt. Met het vliegtuig is het niet zo ver en er is de moderne technologie. Ik help elke dag mijn kinderen met hun huiswerk.' Puigdemont wordt ook beschermd hier in België. Zijn lijfwachten zijn Catalaanse politieagenten die tijdens hun vakantie vrijwillig Puigdemont komen bewaken. Wat de politieke toekomst wordt voor Puigdemont is nog een open vraag. Komt hij op een Europese lijst, een Catalaanse lijst of een Vlaamse misschien? Dat is nog niet duidelijk. Maar dat er gesprekken zouden geweest zijn met N-VA voor een plaats op haar Europese lijst, ontkent hij.

*Vrij overgenomen uit de webstek Pro Flandria
tekst Pieter Bauwens*

DE CATALAANSE CRISIS



Op zaterdag 15 december werd Carles Puigdemont in het Biznishotel te Lokeren door Pro Flandria uitgenodigd voor een boeiend debat en een informeel gesprek met Karl Drabbe (lees elders in deze nieuwsbrief).

Carles Puigdemont zag er vermoeid uit maar was niet minder strijdvaardig. Hij was vergezeld door twee lijfwachten (Catalaanse politieagenten op rust of met vakantie), de ene bewaakte de auto en de andere was in de zaal.

Hij benadrukte dat de Catalanen een strijd voor onafhankelijkheid voeren op een vredelievende manier zonder geweld. Hij wees er ook op dat bij de overgang van de Franco-dictatuur naar het opnieuw geïnstalleerde Spaanse koninkrijk de grondwet die geldig was tijdens Franco gewoon door het Spaanse parlement, klakkeloos werd overgenomen. Vandaar dat in de grondwet de bepaling van rebellie staat ingeschreven. Rebellie impliceert geweld. Tijdens het referendum voor onafhankelijkheid werd alleen door de 10.000 marschallen van de Guardia Civil (Benemérita) naar Barcelona en andere Catalaanse steden gestuurd om het referendum te beletten. Daarbij gebruikten zij brutaal geweld. De volksraadpleging was een duidelijke keuze (63,2%) voor een Catalaanse staat, al dan niet onafhankelijk, die dan ook door het Catalaanse parlement werd afgekondigd. Als reactie liet de Spaanse senaat het artikel 155 in werking treden met als gevolg de opschorting van de Catalaanse autonomie en de verwijdering van de democratisch verkozen Catalaanse regering. De functie van president werd door de Spaanse premier Rajoy waargenomen. Veel leden van de Catalaanse regering gingen daarop in Frankrijk wonen. Op 29 september besloot Puigdemont om met de wagen in ballingschap te gaan naar Waterloo, dicht bij Brussel, de Europese hoofdstad. Hij wijst erop dat hij zeker niet gevlucht is. Enkele van zijn collega's die in Frankrijk woonden zijn hem gevolgd naar Brussel. We zijn weggegaan, zo zei hij, om te ontsnappen aan de onrechtvaardigheid, in Spanje bestaat er geen onafhankelijke justitie. Waarom hij niet naar Frankrijk is gegaan? Frankrijk leunt met zijn republikeinse en centralistische traditie sterk aan bij de politieke belangen van Spanje en vergeet niet dat er een stukje Catalonië in het zuidwesten van Frankrijk ligt.

Puigdemont is ontgoocheld omdat Jean-Claude Juncker, voorzitter van de EU-commissie geweigerd heeft hem te ontmoeten. De Partido Popular (PP) heeft binnen de EU veel macht. Hij begrijpt niet waarom Polen en Hongarije wel terecht gewezen werden en Spanje niet. Vanuit Waterloo werden persconferenties georganiseerd, de samenstelling van de nieuwe Catalaanse regering en de oprichting van de Raad van de Republiek. Hij vertelde ons dat hij dagelijks via Skype contact heeft met zijn vrouw en dochters. Via dit medium helpt hij zelfs zijn kinderen met hun huiswerk.

Intussen bezocht hij de universiteit van Kopenhagen en het filmfestival in Genève. Bij zijn terugkeer met de auto van de universiteit van Helsinki werd hij 'discreet' gearresteerd op basis van een nieuw Europees aanhoudingsbevel en overgebracht naar een oude gevangenis in Neumünster. Hij werd door Spanje beschuldigd van rebellie en verduisteren van overheidsmiddelen. Drie maanden later verwierp de rechtbank van Schleswig-Holstein de beschuldiging van rebellie. Twaalf dagen later werd hij vrijgelaten onder voorwaarden. Hij mocht Duitsland niet verlaten. Hij ging een tijdje wonen in Berlijn en kort nadien in de omgeving van Schleswig. Half juli 2018 trok de Spaanse justitie het Europees aanhoudingsbevel in en kon hij terugkeren naar zijn woning in Waterloo, woning die hij 'Het huis van de Republiek Catalonië' noemde.

Tot slot sprak hij even over het Baskenland, dat stiefmoederlijk behandeld werd ondanks de jarenlange aanslagen van de ETA. Tegen het Baskenland werd nooit art. 155 van kracht en ze hebben nooit hun autonomie opgeheven in tegenstelling tot Catalonië. Catalonië is wel de rijkste regio in Spanje.

Na het referendum werden 9 regeringsleden in de gevangenis gestopt, 650 km van Barcelona, nadat zij zich vrijwillig hadden aangeboden op de rechtbank in Madrid.

Sinds 12 februari is in Madrid het proces tegen de negen politieke gevangenen van start gegaan. In Vlaanderen worden her en der initiatieven op poten gezet om de gerechtskosten draaglijker te maken en ook in Catalonië zelf is er heel veel steun. Spaanse unionisten vernietigen nu al veel Catalaanse symbolen en verbranden hun vlaggen. De Spaanse politie laat begaan.

Het Vlaams Genootschap.

CONFEDERALISME



In mei zijn er voor de zesde maal Vlaamse parlementsverkiezingen. Er zullen opnieuw een minister-president en een aantal deelstaatsministers voor 5 jaar worden verkozen. Tegelijk is een

mogelijk confederalisme aan de orde.

Met het confederalisme wordt het koninkrijk België behouden en blijft de Belgische staat bestaan. Met het confederalisme wordt een samenwerking bedoeld tussen Vlaanderen en Wallonië, een verstandhouding tussen twee culturen om mekaar niet in de weg te lopen. Hoort het Brussels HG er ook bij? Confederalisme is een reorganisatie binnen België dat een autonoom beleid van twee zelfstandige deelstaten mogelijk maakt met respect van de EU-regelgeving. Er is wel één probleem dat in de weg staat: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, tenzij men (wie en hoe?) zou beslissen om deze ongelukkige erfenis uit 1989 af te schaffen en toe te voegen bij Vlaanderen(?) met de nodige garanties voor Franstaligen ofwel er een stadstaat (NI/F) van te maken als Europese hoofdstad, betaald door Europa. Tegelijk moeten dan ook alle zinloze faciliteiten worden weggewerkt in Vlaanderen.

Confederalisme heeft als doel Vlaanderen en Wallonië zelf te laten beslissen en volledige verantwoordelijkheid op te nemen over al de bevoegdheden die nodig zijn voor een autonoom beleid. Niets sluit uit om zelfstandig onderling samenwerking te bespreken. In plaats van te herfederaliseren, zoals sommige politieke belangengroepen dat zouden willen, worden bevoegdheden van het federale niveau naar Vlaanderen en Wallonië, overgedragen en wordt het confederale niveau

versterkt. Confederalisme is dus samen beslissen wat we nog samen willen of kunnen doen. (De sociale zekerheid is daar een element van). Beide deelstaten hebben nu reeds een eigen democratisch verkozen regering en een eigen grondwet, althans Vlaanderen. Hoe dan ook zal er een bovenliggende structuur nodig blijven om de Belgische vertegenwoordigingen vast te leggen (UNO, Navo, ambassades, enz.). Wie zal de Belgische «honours» waarnemen? De handelsdelegaties zouden een vertegenwoordiger van elke deelstaat moeten hebben. Er is nog heel veel werk aan de winkel om het confederalisme te implementeren. Zolang België niet uiteen valt is confederalisme wel een tijdelijke oplossing. Maar daarmee aanvaarden we wel het voortbestaan van België. Op termijn glijden we stilaan af naar de republiek Vlaanderen los van België en Wallonië.

Vandaag is er in Vlaanderen geen meerderheid te vinden voor het confederalisme. Is er een staatsvorming nodig? Om dat goedgekeurd te krijgen is er 50% in beide taalgroepen nodig en nog eens 2/3e van de stemmen in het parlement. Lijkt onwaarschijnlijk.

Ook in Wallonië roert er wat. Misschien ligt de sleutel daar en moeten we niet langs het confederalisme voor de totale onafhankelijkheid. Dat zou wel eens snel kunnen gebeuren. In mei zijn er ook parlementsverkiezingen voor de gewesten. Afwachten wat er in Wallonië zal gebeuren.

Moet Vlaanderen toenadering zoeken tot Nederland? Misschien wel, maar dan als onafhankelijke staat, op dezelfde basis.

KNIKKEREN OP ZIJN BELGISCH

Ik ben een oudgediende luisteraar van onze cultuurzender VRT1. Vandaag 28 februari stel ik mij weerom de vraag of zoveel trouw nog wel zin heeft. Is er een alternatief? Het kwam er deze ochtend nog eens tot een ongeëvenaard niveau met een grondige studie over alle mogelijke scheten in alle geuren en kleuren. Gelukkig bestaat de technologie voor het draadloos verspreiden van aroma's nog niet. Waar is de tijd dat over zulke dingen slechts gesproken werd aan een toog, na de nodige 'grensverleggende' glazen, of ergens in een privé ruimte? Opvoeding heette dat vroeger. Die modderpoel krijgt er nu nog subsidies voor ook!

Democratie is ook zo een edel begrip, waar vandaag in België maar weinig van overblijft. Stemrecht of -plicht stelt ons theoretisch in staat te wegen op het beleid dat de overheid ons geeft. In België zitten we daar ook met een enorm deficit, wegens tradities, gewoonten en overleveringen. We hebben syndicaten met monopolies, die boven de wet staan, ook als 'niet' verkozen machtigen. Ze kunnen het land stilleggen, desnoods met gebruik van geweld, ongestraft, tot ze hun zin krijgen. We hebben de 'loge' waar sommigen van onze al dan niet verkozen machtigen in duisternis samenkomen en wegen op het beleid. We hebben gesubsidieerde media, die meer politiek bedrijven dan het publiek objectief inlichten, hun

eigenlijke functie. Aan de koning wil ik niet te veel inkt verspillen, maar iets meer aan dat andere. Meer dan ooit gaat de macht naar de straat en dank zij de media met groot succes. Jonge meisjes, die dank zij onze economie en onze industrie in luxe opgroeien, komen ons onschuldig en onbezonnen vertellen wat we allemaal mis doen. Ze komen met slagzinnen op voor de natuur, voor moeder aarde, voor ecologie. Onder-tussen zijn ze gelukkig als papa ze met de auto naar de sportschool brengt en om een paar keer per jaar met het vliegtuig naar de zon of naar exotische bestemmingen te trekken. Betogen doen ze niet op zondag, maar slimmer, met de steun van de leerkrachten, spijbelen ze zonder scrupules de lessen (in vroeger tijden een misdrijf!). Al hun eisen gaan ons comfort verminderen, geld kosten en onze koopkracht aantasten, maar dat schijnt hun geen probleem. Waarom ze niet beter leren rekenen en economische systemen doen begrijpen? Daar zijn leerkrachten voor, of toch liever niet? Betogen en uitbundig uit de bol gaan is natuurlijk zoveel leuker dan aan een project te werken en het mag. Onder-tussen toont een enquête in Gent aan dat slechts 14% van de jongeren liever vroeger gaan stemmen!

Jan Goossens

Bij een terugblik over de bijna 50 jaargangen van Spoorslag valt het op hoe actueel bepaalde problemen en toestanden blijven.

De jaargangen bevatten een schat aan historische en culturele informatie.

Een uniek geschenk te verkrijgen door storting van €40,- op rekeningnummer BE41 4342 6165 8110 van vzw Vlaams Komitee Druivenstreek.



Erratum:

In ons vorig nummer december 2018 hadden wij bij het artikel «Dit zijn de nieuwe gemeentebesturen» het aantal zetels voor Huldenberg foutief vermeld. Open-VLD: 10; Groen: 3 vormen het bestuur. N-VA: 4; en CD&V: 4 zitten in de oppositie.

DE KLIMAATVERANDERING

Lourens Baas Becking was een Nederlandse botanicus en microbioloog en hoogleraar aan de Stanford universiteit en aan de universiteit van Leiden. Hij formuleerde met betrekking tot de aanwezigheid van organismen in 1934 de hypothese «Alles is overal, maar het milieu selecteert».

Het milieu is de omgeving waarin de organismen op onze aarde al dan niet kunnen leven. Onze aarde heeft al verschillende tijdperken gekend, denk maar aan de grote en kleine ijstijd. Hoe zijn die klimaatveranderingen er gekomen en hoe zijn die verdwenen? Er is een verschil tussen het milieu en het klimaat.

In de 12e eeuw werd reeds gebruik gemaakt van windenergie en waterkracht. Pittoreske wind- en watermolens om te malen sierden het Vlaamse landschap.

Sinds de industriële revolutie van midden 18e eeuw met de opkomst van de stoommachines in fabrieken en in de 19e eeuw veelvuldig ingezet voor de scheepvaart, de spoorwegen en de elektriciteitscentrales. Als brandstof werd steenkool gebruikt. De huizen werden verwarmd met steenkool, hout en soms met turf. Over de schadelijke uitstoot van fijn stof, CO en CO² werd nauwelijks of helemaal niet gesproken. Wie ooit in Edinburgh geweest is zal de zwarte gevels, aangetast door roet uit de schoorstenen, wel gezien hebben. In de 20e eeuw werd nog steeds steenkool en bruinkool gebruikt voornamelijk voor de elektriciteitscentrales. Petroleum, aardgas, fotovoltaïsche cellen (zonnepanelen) en kernsplijting werden de nieuwe energiebronnen. Er valt niet te ontkennen dat onze levensstandaard en comfort in het westelijke wereld gevoelig werden verbeterd door de nieuwe technologieën. De zakenwereld werd deels geglobaliseerd dankzij het luchtverkeer, de computerwetenschappen en de moderne communicatiemiddelen. Het technologische peil dat we vandaag bereikt hebben was ondenkbaar zonder de kennis rond energie uit de voorbije eeuwen.

In de jaren negentig was er enige paniek rond het gat in de ozonlaag vooral veroorzaakt door de uitstoot van voornamelijk CFK's afkomstig van koelinstallaties. Intussen is het gat veel kleiner geworden of verdwenen.

Vandaag hebben we te maken met klimaatveranderingen op korte termijn. Lange perioden van droogte met veel zon of perioden met overvloedige neerslag, sterk schommelende temperaturen, snel variërende luchtdruk, toenemende windkracht en hevig onweer komen de laatste jaren opnieuw regelmatig voor.

Spijbelars komen op straat en worden geadviseerd door Greenpeace en andere milieuorganisaties. Ze betogen voor meer initiatieven van de overheid tegen de klimaatveranderingen (met een door progressieven gerecupereerde politieke agenda). In sommige omringende landen spreekt men zelfs tot in regeringskringen van een complot. De vraag blijft: wie regelt de aanvragen tot betogen in de steden en wie betaalt? Lees daarbij ook het rapport van wetenschapsjournalist Marcel Crok (<https://www.climategate.nl/2019/02/79644/>).

De grote boosdoener voor de klimaatwijzigingen is de CO²-uitstoot. CO² is het belangrijkste broeikasgas in Vlaanderen. CO² is de laatste 50 jaar enorm toegenomen. Is het normaal dat bedrijven en ook wel particulieren CO² uitstoot kunnen kopen en daardoor kunnen ontkomen aan de opgelegde normen? En er is nog de luchtkwaliteit dat totaal los staat van de klimaatverandering. Zo is er NO², de stikstofdioxide die zeer nadelig is voor de longen, naast het fijn stof (dieselwagens), maar die dingen horen dan weer thuis bij het milieu.

Moet het luchtverkeer drastisch worden beperkt omwille van de CO²? Moeten we CO² uitstoot te koop aanbieden of subsidiëren? Geen van beide is de oplossing. Tegen 2050 moeten 85% van alle huizen in Vlaanderen veel beter geïsoleerd worden, zodat er minder energie nodig is om te verwarmen tijdens de winter en te koelen tijdens de zomer. Dit is noodzakelijk en is zeker een goede maatregel, maar wie zal dat betalen? Verwacht men van de mensen dat ze opnieuw een belangrijke lening aangaan om die kosten te dekken? De voorziene subsidies zijn ruim onvoldoende.

De bevolking blijft toenemen en het energieverbruik ook. De alternatieve energieën met wind en zon zullen misschien (als ze genoeg aanwezig zijn en mits voldoende batterijopslag) net groot genoeg zijn voor de meeste huishoudens in Vlaanderen maar ruim ontoereikend om onze industrie en aanverwanten draaiende te houden. Men zal dus op zoek moeten gaan naar nieuwe bronnen met voldoende capaciteit. Dan vallen we terug bij de kernenergie of misschien kernfusie. Nucleaire energie is klimaatneutraal en is zeker een deel van de oplossing. Wetenschappers weten al lang dat het gebruik van Thorium als splijtstof in kerncentrales heel wat veiliger is, minder radioactief afval genereert en zelfs in staat is om de bestaande hoog radioactieve afval opnieuw als energiebron te gebruiken, waardoor de radioactieve resttijd gevoelig wordt ingekort. Waarop wacht men? Door een lans te breken tegen kernenergie worden we bij voorbaat in het verdomhoekje geduwd. Er zijn voorstellen om bij de kernstop in 2025 een uitzondering te maken voor 2 tot 3 nog operationele kerncentrales, om deze 10 jaar langer open te houden. Gedurende die periode kan men uitkijken naar nieuwe energiebronnen.

Nu reeds bestaan er plannen om bij een energietekort een aantal (6 tot 9?) gasturbinecentrales op het net toe te voegen. Dat soort centrales stoten heel veel CO² uit op een moment dat men de CO²-uitstoot wil terugdringen. Dit is vele malen meer dan een Jumbo die van New York naar Brussel vliegt. Gasturbines zijn gebaseerd op het principe van straalmotoren. Men kan ook dure elektriciteit aankopen bij de buurlanden. Deze stroom zal meestal afkomstig zijn van kerncentrales of van steenkoolcentrales. Deze kosten zullen doorgerekend worden aan de verbruiker. Onlangs werd nog een hoogspanningskabel aangelegd van het VK naar het vaste land om stroom te kunnen aankopen, ook afkomstig van Britse kerncentrales. Wat zal er na de Brexit gebeuren?

Wij allen zijn verantwoordelijk voor de klimaatverandering en wij zullen het met ons allen moeten oplossen. Vlaanderen kan niet als «Einzelgänger» het tij doen keren. Er is Europa, China, India en de USA die bepalend zullen zijn. De uitstoot van te veel CO² verstoort in de hogere atmosfeer de broeikaswerking en moet sterk verminderen en onder controle gehouden worden om de evenwichtstemperatuur in stand te houden. Dan kunnen we onze kinderen geruststellen en een uitzicht geven op een waardevolle levenskwaliteit in de nabije toekomst. Alle politieke partijen in Vlaanderen zullen hiervoor gezamenlijk een stabiel en stevig draagvlak moeten uitwerken in overleg met de buurlanden. Onze kinderen angstig maken is niet goed, beter is ze bewust maken en oplossingen aanbieden waarrond er kan gewerkt worden.

Henri Otte

Spreek overal in Vlaanderen, dus ook in Brussel, Nederlands!

Mededeling | Lidmaatschap vzw VKD 2019